

Стимул для симулянта

Законодательство не позволит лишить работника возможности покупать больничные листы

Лето - традиционный период отпусков и "липовых" больничных как альтернативной возможности **отдохнуть за счет государства и работодателя**. Для многих работодателей такая ситуация чревата не только материальными расходами, но и **срывом нормального рабочего процесса**, что и подталкивает искать способы борьбы с "халявщиками". Недавно вопрос о проверке больничных возник на [форуме ЛІГАБізнесІнформ](#).

Бороться с "липовыми" больничными эффективнее поощрениями, чем наказаниями

социальном страховании в связи с временной потерей трудоспособности и расходами, обусловленными рождением и погребением" устанавливает, что "підставою для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності... є **виданий у встановленому порядку листок непрацездатності**". Никаких ограничений относительно учреждений, выдающих больничные листы и в которые можно обратиться за медпомощью, акт не содержит. Следовательно, **работник не ограничен в праве выбирать медучреждение на свое усмотрение**. И обязать его обращаться в определенную поликлинику работодатель не имеет права (см. "Экспертное мнение"). Правда, не все учреждения здравоохранения имеют право выдавать такие документы (см. "Нормативное сопровождение").

Кроме того, такое положение в трудовом договоре, согласно нормам [Кодекса законов о труде](#), **будет признано недействительным**, ведь оно "погіршуює становище працівників порівняно з законодавством України про працю".

Если у работодателя все же возникли подозрения относительно подлинности больничного листа, то он имеет право обратиться в поликлинику с **письменной просьбой подтвердить наличие регистрации такого документа**. Однако учитывая, что больничный лист - **документ, который оформляется на бланке строгой отчетности**, то, скорее всего, он будет зарегистрирован надлежащим образом. Выходит, формально такой листок **будет считаться законным**, даже в случае противоправности оснований его выдачи. Но доказать это на практике, как

Один из посетителей форума предложил следующий способ борьбы со злоупотреблениями с листками нетрудоспособности: предприятие будет оплачивать больничные листы, **выданные только определенной поликлиникой**, а в трудовом договоре будут прописаны обязательства сотрудника в случае болезни обращаться **именно в эту поликлинику**, если он желает получать материальную помощь по временной потере трудоспособности.

Следует отметить сразу, что данная схема **полностью противоречит законодательству**. Закон "Об **общеобязательном государственном**

полагают эксперты, очень сложно. Основы законодательства Украины о здравоохранении прямо запрещают "вимагати та подавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта".

Да и игра не всегда стоит свеч, ведь **работодатель оплачивает только 5 дней временной нетрудоспособности** сотрудника, остальные расходы несет Фонд социального страхования по временной утрате трудоспособности. Теоретически можно предположить, что бывают ситуации, когда работодателю даже выгодно пребывание сотрудника на больничном за счет Фонда в связи с его не востребованностью в определенный период.

Работник имеет полное право получить больничный в любой государственной или коммунальной больнице, а работодатель обязан такой документ принять

Как вариант, можно заключить договор **медицинского страхования сотрудников**. Таким образом, страховая организация будет следить за отсутствием злоупотреблений со стороны работника. Однако, как правило, согласно таким договорам услуги по предоставлению медпомощи оказываются **частными учреждениями здравоохранения**, а выдавать листки нетрудоспособности они не имеют права (см. "Нормативное сопровождение").

Оптимальным выходом из ситуации, по мнению экспертов, является внедрение системы **поощрений "неболеющих" сотрудников**. Так, в колдоговоре можно предусмотреть определенные **бонусы, премии** за минимальное количество пропущенных по болезни дней, начисляемые по результатам года. Такие поощрения будут наиболее действенным способом сохранения **производственной дисциплины и положительной мотивации** сотрудников, не выходя за рамки закона (о чем **А** уже писал в материале "Премия за особые достижения... в здоровье" и о чем шла речь на [форуме ЛІГАБізнесІнформ](#)).

Таким образом, если работодатель не может добиться от сотрудника лояльности в вопросах с больничными листами методом кнута, остается применять метод пряника. Для того чтобы работник как можно реже прибегал к оформлению листка нетрудоспособности не самым честным способом (ведь заставить его обращаться в определенное работодателем медучреждение невозможно), наиболее эффективным представляется применение системы поощрений, предусмотренной в коллективном договоре.

ЭКСПЕРТНОЕ МНЕНИЕ

Ситуацию, предложенную на Форуме, заместитель директора Департамента по правовому обеспечению Конфедерации работодателей Украины, **Наталья Гостева** прокомментировала следующим образом: *"Право обрання амбулаторно-поліклінічного закладу при настанні тимчасової непрацездатності належить працівнику (застрахованій особі).*

Переважно листок непрацездатності видається лікуючим лікарем або за місцем проживання застрахованої особи або за місцем роботи. Також працівник має право обрати лікуючого лікаря чи лікувально-профілактичний заклад не за місцем проживання чи роботи. В такому разі листок непрацездатності видається при наявності заяви-клопотання працівника, засвідченої підписом головного лікаря обраного лікувально-профілактичного закладу та печаткою цього закладу. (Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян, затверджену наказом МОЗ від 13.11.2001р. № 455).

Тому рішення комісії (уповноваженого) із соціального страхування підприємства про відмову в призначенні матеріального забезпечення з підстав обрання іншого лікувального профілактичного закладу для засвідчення тимчасової непрацездатності, є неправомірним.

Ст.36 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими

народженням та похованням» від 18.01.2001р. № 2240 встановлює виключні підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності".

На вопрос о том, **как обезопасить работодателя** от возможных злоупотреблений со стороны сотрудников в случае предоставления "липовых" больничных листов, г-жа Гостева ответила: **"Навряд чи вдасться застосувати упереджувальні заходи для недопущення таких зловживань. Перш за все необхідно вдосконалювати законодавство в сфері охорони здоров'я.**

Комісія (уповноважений) із соціального страхування **може вести облік осіб, що часто і тривало перебувають на лікарняному** та ініціювати проведення перевірки обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності в робочому органі Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та брати участь в таких перевірках. До компетенції Комісії також належить питання **дотримання застрахованими особами режиму**, визначеного лікарем на період тимчасової непрацездатності. На строк, що встановлюється комісією, працівник втрачає право на допомогу по тимчасовій непрацездатності".

НОРМАТИВНОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ

Согласно [Инструкции о порядке выдачи документов, удостоверяющих временную нетрудоспособность граждан](#):

"1.4. Право выдачи листків непрацездатності надається:

1.4.1. Лікуючим лікарям державних і комунальних закладів охорони здоров'я.

1.4.2. Лікуючим лікарям стаціонарів протезно-ортопедичних установ системи Міністерства праці та соціальної політики України.

1.4.3. Лікуючим лікарям туберкульозних санаторіїв.

1.4.4. Фельдшерам у місцевостях, де відсутній лікар, а також на плаваючих суднах. Список цих фельдшерів затверджується щороку органами охорони здоров'я.

1.5. Не мають права видачі листків непрацездатності:

1.5.1. Лікарі:

станцій (відділень) швидкої медичної допомоги;

станцій переливання крові;

закладів судово-медичної експертизи;

бальнеогрязелікувальних, косметологічних та фізіотерапевтичних лікарень і курортних поліклінік;

будинків відпочинку;

туристичних баз;

зубопротезних поліклінік (відділень);

санітарно-профілактичних закладів.

1.5.2. Лікарі приватних закладів охорони здоров'я, приватні лікарі (фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності).

1.5.3. Лікуючі лікарі лікувально-профілактичних закладів усіх форм власності при косметологічних втручаннях без медичних показань".

© ІАЦ "ЛІГА", ЛІГАБізнесінформ, 2007

При цитуванні или ином использовании материалов, опубликованных в настоящем издании, ссылка на «Правовой АСПЕКТ» обязательна. Полное или частичное воспроизведение или тиражирование любым способом материалов настоящего издания допускается только с письменного разрешения Редакции.